

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Sisäministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma 2019–2022

SISÄMINISTERIÖN JULKAISU 15/2018

Hallinto

Sisäministeriön julkaisu 15/2018

Sisäministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma 2019–2022

Sisäministeriö

ISBN PDF: 978-952-324-224-1

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2018

Kuvailulehti

Julkaisija	Sisäministeriö	15.5 2018	
Tekijät	Kati Korpi		
Julkaisun nimi	Sisäministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma 2019–2022		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sisäministeriön julkaisu 15/2018		
Diaari/hankenumero	SMDno2017-2122	Teema	Hallinto
ISBN PDF	978-952-324-224-1	ISSN PDF	2341-8532
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-224-1		
Sivumäärä	35	Kieli	suomi
Asiasanat	sisäministeriö, toiminta- ja taloussuunnitelma		
Tiivistelmä			
<p>Sisäministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma kokoaa yhteen keskeisimmät hallinnonalan strategiset tavoitteet, toimialojen keskeisimmät toiminnalliset tavoitteet ja kevään 2018 kehyspäätöksen mukaiset resurssit tavoitteiden saavuttamiseksi. Asiakirja toimii pohjana vuoden 2019 talousarvion valmistelulle.</p> <p>Sisäministeriön hallinnonalan suunnittelukauden 2019–2022 tavoitteet on johdettu hallitusohjelmasta, lokakuussa 2017 hyväksytyistä sisäisen turvallisuuden strategiasta ja hallituksen keväällä 2017 päättämän turvallisuustoimenpidekokonaisuuden toimenpiteistä. Strategiset tavoitteet suunnittelukaudella ovat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Turvallisuusympäristöä analysoidaan ja sen muutoksia ennakoidaan nopeammin ja kustannustehokkaammin. 2. Sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimivaltuudet ja suorituskyky vastaavat muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia. 3. Maahanmuutto on hallittua ja tukee samalla työllisyyttä ja talouskasvua. 4. Arjen turvallisuus turvataan viranomaisyhteistyöllä ja ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä. 5. Yhteiskunnan kriisinkestokykyä ylläpidetään ja parannetaan.			
Kustantaja	Sisäministeriö		
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Inrikesministeriet	15.5 2018	
Författare	Kati Korpi		
Publikationens titel	Verksamhets- och ekonomiplan för inrikesministeriets förvaltningsområde 2019–2022		
Publikationsseriens namn och nummer	Inrikesministeriets publikation 15/2018		
Diarie-/ projektnummer	SMDno2017-2122	Tema	Förvaltning
ISBN PDF	978-952-324-224-1	ISSN PDF	2341-8532
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-224-1		
Sidantal	35	Språk	finska
Nyckelord	inrikesministeriet, verksamhets- och ekonomiplan		
Referat	<p>I verksamhets- och ekonomiplanen för inrikesministeriets förvaltningsområde sammanställs de viktigaste strategiska målen för förvaltningsområdet, de viktigaste verksamhetsmålen inom ansvarsområdena och resurserna enligt rambeslutet våren 2018 i syfte att uppnå målen. Dokumentet kommer att utgöra underlag för beredningen av budgeten 2019.</p> <p>Målen för planeringsperioden för inrikesministeriets förvaltningsområde 2019–2022 bygger på regeringsprogrammet, strategin för den inre säkerheten som godkändes i oktober 2017 och den helhet av säkerhetsåtgärder som regeringen enades om våren 2017. De strategiska målen för planeringsperioden är:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Den säkerhetspolitiska miljön analyseras och ändringarna i den förutspås på ett snabbare och mer kostnadseffektivt sätt. 2. Befogenheterna för och prestationsförmågan hos de myndigheter som svarar för den inre säkerheten motsvarar den förändrade omvärldens krav. 3. Migrationen är kontrollerad och stöder samtidigt sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten. 4. Säkerheten i vardagen säkerställs genom myndighetssamarbete och förebyggande åtgärder. 5. Samhällets krishanteringsförmåga upprätthålls och förbättras.		
Förläggare	Inrikesministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of the Interior	15.5 2018	
Authors	Kati Korpi		
Title of publication	Operational and financial plan of the Ministry of the Interior's administrative branch for 2019–2022		
Series and publication number	Ministry of the Interior Publications 15/2018		
Register number	SMDno2017-2122	Subject	Administration
ISBN PDF	978-952-324-224-1	ISSN (PDF)	2341-8532
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-224-1		
Pages	35	Language	Finnish
Keywords	Ministry of the Interior, operational and financial plan		
<p>Abstract</p> <p>The operational and financial plan of the Ministry of the Interior's administrative branch contains the branch's key strategic objectives, the key operating targets of different sectors and the resources for meeting these objectives and targets as presented in the decision on spending limits made in spring 2018. The plan will serve as a basis for the preparation of the budget for 2019.</p> <p>The objectives of the Ministry of the Interior's administrative branch for the planning period 2019–2022 have been derived from the Government Programme, the Internal Security Strategy adopted in October 2017 and the measures included in the set of security measures decided by the Government in spring 2017. The strategic objectives for the planning period are as follows:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analysing the security environment and anticipating changes in it faster and more cost-effectively. 2. Ensuring that the powers and capabilities of the internal security authorities correspond to the requirements of the changing operating environment. 3. Keeping migration under control while, at the same time, making sure that it supports employment and economic growth. 4. Safeguarding everyday security through cooperation between authorities and preventive measures. 5. Maintaining and improving the crisis resilience of society. 			
Publisher	Ministry of the Interior		
Distributed by/ publication sales	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

1	Johdanto	9
1.1	Lähtökohdat suunnittelukaudelle	9
1.2	Sisäministeriön hallinnonalan toimijat	11
2	Suunnittelukauden strategiset tavoitteet	12
3	Toimialojen vaikuttavuus ja tuloksellisuus	23
3.1	Hallinto	24
3.2	Poliisitoimi	25
3.3	Rajaturvallisuus ja merellinen turvallisuus	26
3.4	Pelastustoimi	27
3.5	Hätäkeskustoiminta	29
3.6	Maahanmuuttohallinto	30
4	Tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavat voimavarat	32
4.1	Toiminnan rahoitus	32
4.2	Henkilöstövoimavarat	33
	LIITE: Hallinnonalan määrärahat vuonna 2018 ja valtiontalouden kehyspäättös vuosille 2019–2022	35

1 Johdanto

1.1 Lähtökohdat suunnittelukaudelle

Valtioneuvoston periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden strategiasta tavoitteena on, että Suomi on maailman turvallisin maa elää, yrittää ja tehdä työtä. Strategia toimii samalla sekä sisäministeriön hallinnonalan konsernistrategiana että yhteiskunnan laajempaan, kaikki keskeiset toimijat huomioivana turvallisuusstrategiana. Näin ollen sisäisen turvallisuuden strategiset päämäärät ovat samat sekä hallinnonalalle että muille sisäisen turvallisuuden toimijoille. Tässä asiakirjassa käsitellään strategisten tavoitteiden toimeenpanoa sisäministeriön hallinnonalan toiminnassa. Samalla tässä suunnitelmassa keskitytään myös hallinnonalan osalta näihin strategisiin päämääriin. Hallinnonalan toimialojen omat toiminta- ja taloussuunnitelmat perustuvat toimialan lakisääteisiin tehtäviin sekä toimialakohtaisen toimintaympäristön kehittymiseen. Tällä tavoitellaan sitä, että koko hallinnonalan suunnitelma ja toimialojen omat suunnitelmat eivät ole päällekkäisiä ja ne täydentävät toisiaan. Tällä pyritään myös toisaalta vaikuttavuuteen strategisten päämäärien toimeenpanossa ja toisaalta toimialojen toiminnallisen itsenäisyyden lisäämiseen. Hallituksen keväällä 2017 päättämän turvallisuustoimenpidekokonaisuuden toimenpiteet sisältyvät pääosin sisäisen turvallisuuden strategian Toimivaltuudet ja suorituskyky -osioon. Turvallisuustoimenpidekokonaisuus huomioidaan kuitenkin kaikilta osin tässä suunnitelmassa.

Globaali ja Suomen lähialueiden turvallisuusympäristö on muuttunut epävakammaksi. Useat muutosvoimat vaikuttavat tällä hetkellä yhteiskuntaamme. Pitkäkestoiset kriisit, kansainvälinen vastakkainasettelu, terroristi- ja ääriliikkeiden aktivoituminen, yhteiskunnan muutos, teknologian kehittyminen ja uusimuotoiset uhat vaativat turvallisuuden ylläpitämiseksi ajantasaisia toimivaltuuksia ja suorituskykyä, turvallisuustoimien ja varautumisen tehostamista sekä toimintamallien uudistamista. Puutteet toimivaltuuksissa ja turvallisuusviranomaisilta edellytetyt huomattavat sopeuttamistoimet ovat jo rajoittaneet uhkien ennalta estämistä sekä kykyä laajojen ja pitkäkestoisten kriisien hallintaan. Samalla vanhoissa turvallisuushaasteissa kuten syrjäytymiseen ja päihteisiin liittyvässä rikollisuudessa sekä tapaturmissa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta parempaan.

Sisäministeriön hallinnonalan suunnittelukauden 2019–2022 tavoitteet on johdettu hallitusohjelmasta, lokakuussa 2017 hyväksytystä sisäisen turvallisuuden strategiasta ja hallituksen keväällä 2017 päättämän turvallisuustoimenpidekokonaisuuden toimenpiteistä.

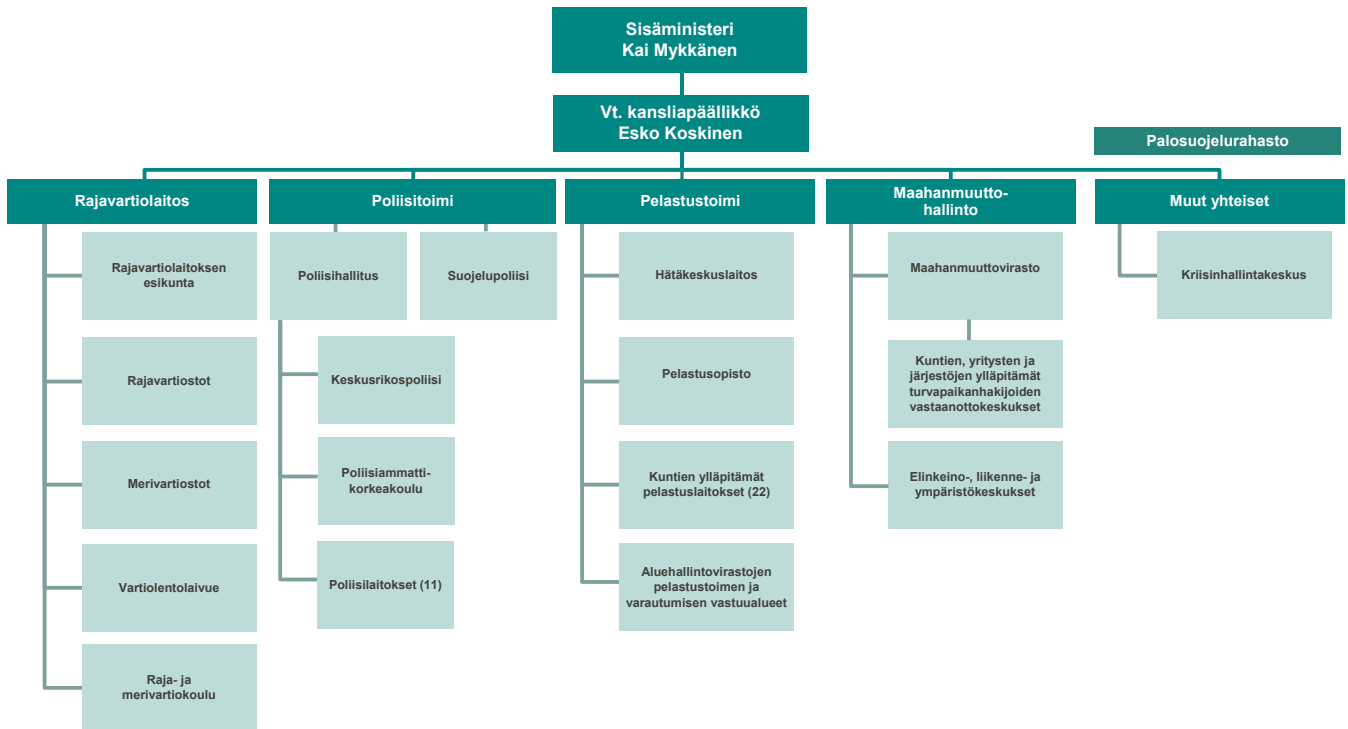
Suunnittelukauden lähtökohdat ovat haastavat. Riskit resurssien riittävyyden suhteen ovat merkittävät johtuen aiempien kehyspäästösten toimintamenoleikkauksista. Sisäisen turvallisuuden viranomaiset muodostavat yhteiskunnassa arjen turvaamisen perustan, jonka tulisi olla vakaalla pohjalla. Henkilöstöpainotteisella toimialalla pitää pystyä varmistumaan ydintehtävien turvaamiseen tarvittavista riittävästä resursseista sekä vahvistamaan sisäisen turvallisuuden toimijoiden uusista velvoitteista, mukaan lukien lainsäädännöstä tai toimintaympäristön muutoksista johtuvia resurssitarpeita.

Tämä suunnitteluasiakirja kokoaa yhteen keskeisimmät hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja vuosia 2019–2022 koskevan julkisen talouden suunnitelman osana laaditun kehusehdotuksen mukaiset resurssit hallinnonalan ja toimialojen tavoitteiden saavuttamiseksi. Asiakirja toimii yhdessä virastojen toiminta- ja taloussuunnitelmien kanssa pohjana vuoden 2019 talousarvion valmistelulle.

Sisäministeriön esitys julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2019–2022 sisälsi merkittäviä esityksiä virastojen perustoiminnan tason turvaamisen edellyttävistä lisäresursseista sekä strategian, lainsäädäntömuutosten ja muiden uusien velvoitteiden toteuttamiseksi tarvittavista lisäresursseista. Hallituksen vuoden 2018 kehysriihessä päättämä uusi tuottavuussäästö toteutui turvallisuussektorin toimijoille muita valtion toimijoita pienempänä, mutta vähentää toimintamenojen tasoa vuosittain 0,3 % ja vuoteen 2029 mennessä yhteensä noin 30 miljoonaa euroa.

1.2 Sisäministeriön hallinnonalan toimijat

Sisäministeriön hallinnonalan tavoitteiden toteuttamiseen osallistuvat seuraavat toimijat:

Pelastustoimen uudistuksessa kuntien ylläpitämien pelastuslaitosten tehtävät siirretään maakunnille 1.1.2020 alkaen.

Maakuntaudistukseen liittyen aluehallintovirastojen pelastustoimen ja varautumisen vastuualueen tehtävät laillisuusvalvontaa lukuunottamatta siirtyvät sisäministeriön hallinnonalalle 1.1.2020 alkaen. ELY-keskusten toiminta lakkaa 1.1.2020.

Kriisinhallintakeskus (CMC) siirretään hallinnollisesti Pelastusopistosta osaksi ministeriötä 1.1.2019 alkaen.

2 Suunnittelukauden strategiset tavoitteet

Valtioneuvosto antoi periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden strategiasta 5.10.2017. Sisäministeriön hallinnonalan suunnittelukauden 2019–2022 tavoitteet on johdettu strategiasta täydennettynä laajemmilla maahanmuuton tavoitteilla.

Sisäministeriön hallinnonalan strategisia tavoitteita suunnittelukaudella ovat:

Tavoitteiden toteuttamisen keskeisimmät toimet ja toiminnan kannalta keskeiset välitavoitteet, teknologian kehittämisen haasteet ja mahdollisuudet, resurssit ja keskeiset toimijat on kuvattu tavoitteittain.

- 1. Turvallisuusympäristöä analysoidaan ja sen muutoksia ennakoidaan nopeammin ja kustannustehokkaammin.**
- 2. Sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimivaltuudet ja suorituskyky vastaavat muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia.**
- 3. Maahanmuutto on hallittua ja tukee samalla työllisyyttä ja talouskasvua.**
- 4. Arjen turvallisuus turvataan viranomaisyhteistyöllä ja ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä.**
- 5. Yhteiskunnan kriisinkestokykyä ylläpidetään ja parannetaan.**

Tavoitteiden toteuttamisen keskeisimmät toimet ja toiminnan kannalta keskeiset välitavoitteet, teknologian kehittämisen haasteet ja mahdollisuudet, resurssit ja keskeiset toimijat on kuvattu tavoitteittain.

1. Turvallisuusympäristöä analysoidaan ja sen muutoksia ennakoitaan nopeammin ja kustannustehokkaammin.

Sisäisen turvallisuuden toimintaympäristö on aiempaa monimutkaisempi ja siihen vaikuttavat myös maamme ulkopuoliset tekijät. Turvallisuusympäristön muutokset voivat olla erittäin nopeita.

Tavoitteena on vastata monimutkaisiin turvallisuusongelmiin nykyistä aiemmin ja nopeammin sekä oikeasuhtaisesti ja kustannustehokkaasti.

Kestävän kehityksen ajattelun mukaisesti turvallinen ja vakaa yhteiskunta on edellytys sille, että jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin ja hyvään elämään, terveyteen, työ- ja toimintakykyyn, koulutukseen ja työllistymiseen. Kestävässä turvallisuusajattelussa on pureuduttava ongelmien syihin jo ennen kuin seuraukset laajenevat turvallisuushaasteiksi.

Keskeisiä toimia:

1. Analysoidaan Suomen sisäisen turvallisuuden tilannetta jatkuvasti ja kokonaisvaltaisesti sekä ennakoitaan siinä yhteiskunnan muutoksen ja kansainvälisen tilanteen johdosta tapahtuvia muutoksia.
2. Määritellään kansallisen riskiarvion ja siihen perustuvien alueellisten riskiarvioiden perusteella keskeiset voimavaratarpeet riskeihin vastaamiseksi. Päivitetään riskiarviot vuonna 2022.
3. Muodostetaan hallinnonalan yhteinen turvallisuustilannekuva ja osallistutaan valtioneuvoston yhteisen turvallisuustilannekuvan ylläpitämiseen.
4. Ylläpidetään suoria yhteyksiä strategiaan kumppanimaihin ja turvataan yhteistyön sujuvuus erityisesti Venäjän kanssa. Kehitetään kansainvälistä tiedonhankintaa ja analyysitoimintaa kansallisen ja sisäisen turvallisuuden tilannekuvan tarkentamiseksi ja hybridiuhkien torjumiseksi.
5. Osallistutaan tiedonvaihdon ja EU-tason tietojärjestelmien kehittämiseen terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjumiseksi.
6. Edistetään kokonaisturvallisuutta osallistumalla kriisimaiden vakauttamiseen erityisesti lisäämällä sisäisen turvallisuuden asiantuntijuutta Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisessa.

7. Tiedustelulainsäädännöllä ja sen myötä laajenevalla tiedustelutoiminnalla parannetaan operatiivisten toimijoiden kykyä sekä tuottaa tietoa turvallisuusympäristön muutoksista että tukea ylimmän johdon tiedonsaantia ja päätöksentekoa.
8. Kehitetään sisäisen turvallisuuden kokonaisuuden ohjausjärjestelmää siten, että vanhoihin ja uusiin turvallisuushaasteisiin kyetään vastaamaan oikeasuhtaisesti ja yhteiskunnallisesti kustannustehokkaimmalla tavalla.

Resurssit:

Tavoite toteutetaan pääosin nykyisellä kehysrahoituksella. Tietoturvallisen tiedonvaihtotalustan kehittäminen edellyttää alkuvaiheessa poikkihallinnollisten kehittämistarpeiden kartoittamista ja toteutuessaan erikseen määritettävää lisärahoitusta.

2. Sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimivaltuudet ja suorituskky vastaavat muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia.

Tavoitteena on turvallisuusviranomaisten ydintoimintojen ja palvelutason turvaaminen. Turvallisuusympäristön muutoksiin vastataan ajanmukaistamalla turvallisuusviranomaisien tilannekuvaa, toimivaltuuksia sekä parantamalla viranomaisten suorituskkyä. EU-lainsäädännöstä ja kansallisesta lainsäädännöstä seuraa viranomaisille uusia velvoitteita, jotka osittain edellyvät investointeja tai henkilöstöresurssien vahvistamista.

Hallinnonalan alenevat resurssit luovat hallinnon rakenteille ja palveluille kovan uudistamis- ja tehostamispaineen. Toisaalta toimintaympäristön muuttuminen tuo uusia turvallisuusuhkia, kuten terrorismi sekä hybridi- ja kyberuhkat. Uusiin uhkiin ja turvallisuusympäristön muuttumiseen on vastattava teknologiaa kehittämällä ja suuntaamalla resursseja uudelleen.

Hyödynnetään aktiivisesti kehittyvän teknologian luomia mahdollisuuksia. Kehittämistoimenpiteet tehdään asiakasnäkökulma, saavutettavuus, yhdenvertaisuus sekä turvallisuus huomioiden kustannustehokkaasti ja kansallisia ratkaisuja hyödyntäen.

Keskeisiä toimia:

Turvallisuusviranomaisten ydintoiminnot ja palvelutaso turvataan

1. Jatketaan edelleen toimintakyvyn turvaamiseksi ja palvelukyvyn säilyttämiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Luodaan yhtenäiset mallit hallinnonalalle resurssien suunnittelulle ja esitysten perustelemiselle.
2. Kehitetään ministeriön tulosohjausta. Toimintaa seurataan kehittämällä kattavampia ja kuvaavampia hallinnonalatasoisia tunnuslukuja tehokkuuden ja tuottavuuden arvioimiseksi. Jatketaan ydintehtävien priorisointia resurssitason edellyttämällä tavalla.
3. Jatketaan pelastustoimen ja sen ohjausjärjestelmän uudistamista selkeyttämällä sisäministeriön ja pelastuslaitosten rooleja sekä muodostamalla tiiviimpi yhteistyö sisäministeriön ja pelastuslaitosten välille
4. Kehitetään pelastustoimen koulutusjärjestelmää.

Kehitetään toimivaltuuksia, toimintavalmiutta ja suorituskykyä

5. Toteutetaan lainsäädäntösuunnitelman mukaisesti lainsäädäntömuutokset toimivaltuuksien vahvistamiseksi.
6. Kehitetään toimintakykyä ja prosesseja tukemaan entistä paremmin resurssien täysimääräistä hyödyntämistä.
7. Vahvistetaan itärajan valvontaa ja rajatarkastuksia.
8. Parannetaan poliisin rikostiedustelu- ja terrorismintorjuntakykyä.
9. Parannetaan sisäisen turvallisuuden viranomaisten varautumista ja valmistellaan sisäisen turvallisuuden reservi.
10. Valmistellaan SM:n hallinnonalan kansainvälisen avun vastaanottaminen ja antaminen sekä vahvistetaan hallinnonalan osallistumista ja määritettyjä tavoitteita kv. tehtävissä ja operaatioissa.
11. Valmistellaan valtakunnallinen pelastustoimen tilannekeskuskonsepti ja johtamisperiaatteet mukaan lukien viranomaisten välinen yhteistyö.
12. Jatketaan Älykkäät rajat -hankkeen toimeenpanoa ja valmistautumista muiden EU-tason tietojärjestelmien käyttöönottoon (SIS, EES, ETIAS).
13. Osallistutaan Frontexin koordinoimiin rajavalvontaoperaatioihin, komission koordinoimiin pelastuspalveluoperaatioihin ja EASO:n toimiin sekä siviilikriisinhallintaoperaatioihin muuttoliikkeen kannalta keskeisissä lähtö- ja kauttakulkumaissa.

14. Jatketaan kyberturvallisuus- ja tietoturvasstrategioiden toteuttamista. Kehitetään tiedustelu-, hybridi- ja kybersuorituskykyjä. Vahvistetaan kyberturvallisuuskeskuksen suorituskykyä.
15. Toteutetaan turvallisuusympäristön edellyttämät kalusto- ja järjestelmäinvestoinnit pitkän aikavälin suunnitelmien pohjalta.
16. Toteutetaan osaamisen vahvistaminen kehittämissuunnitelman mukaisesti.

Toimintatapoja kehitetään ja palvelutasoa ylläpidetään digitalisaation ja uusien teknologioiden avulla

17. Huolehditaan digitalisaation, uusittavien tietojärjestelmien ja uusien teknologiaratkaisujen vaatimista resursseista. Investoinnit pohjautuvat kustannus-hyötyanalyysiin, keskinäisriippuvuudet ja -hyödyt tunnistetaan ja rahoituskanavia haetaan aktiivisesti myös budjetin ulkopuolisista lähteistä.
18. Yhtenäistetään toimintaa, parannetaan laatua ja sitä kautta vahvistetaan yleistä turvallisuutta tietojärjestelmien avulla. Tavoitteena on, että prosessit toimivat digitaalisesti ja kaikki tarvittavat tahot saavat ajantasaista tietoa.
19. Kehitetään viranomaisten langattomia laajakaistapalveluita sekä ajasta ja paikasta riippumattomia mobiilipalveluita
20. Tiedonvaihtoa sidosryhmien kanssa automatisoidaan (yleiset järjestelmät kuten paikkatieto tai väestörekisterit)
21. Tuetaan toimialojen operatiivisia ICT-hankkeita ja poikkihallinnollisen yhteistyön onnistumista varmistuen järjestelmien käyttöönoton onnistumisen sekä tunnistuen järjestelmien väliset keskinäisriippuvuudet.
22. Lisätään sähköisten palveluiden käyttöastetta palveluiden käytettävyydestä ja tunnettavuudesta suunnitelmallisesti huolehtien.

Teknologia:

Sisäministeriön hallinnonalalla on useita muita meneillään olevia strategisesti merkittäviä tietojärjestelmähankkeita tai hankekokonaisuuksia. Suuri osa hankkeista valmistuu lähi-vuosina TTS-kauden aikana. Näitä ovat esimerkiksi ERICA, KEJO, VITJA, SSK ja UMA/Älykäs digitaalinen virasto. Käyttöönoton jälkeen tietojärjestelmillä on suuri merkitys toiminnan tuottavuuden ja tehokkuuden lisääntymisessä. EES- ja ETIAS-järjestelmät otetaan käyttöön em. aikataulun mukaisesti.

Digitalisaation edistäminen yleisemmin näkyy sekä yksittäisissä viranomaishankkeissa että suunnitelmina kehittää kansalaisille tarjottavien palveluiden digitalisointia sekä omia toiminnallisia prosesseja/työnkulkuja digitaalisempaan muotoon. Tavoitteena näissäkin on tehokkuuden (suorituskyvyn) lisääminen.

Ns. perinteisemmät kalusto- ja materiaalihankinnat, kuten ajoneuvot, Rajavartiolaitoksen ilma- ja vartioalukset, miehittämättömät ilma-alukset, tietoturvalliset mobiilipäätelaitteet jne. ovat myös merkittäviä tulevaisuuden kannalta. Hankintaan ja ylläpitoon tarvittavat resurssivaatimukset kasvavat mm. lisääntyneen teknologian myötä. Sisäisen turvallisuuden viranomaisten välittömän valmiuden sekä valvonta- ja suorituskyvyn kehittäminen myös tällä tavoin on välttämätöntä.

Resurssit:

Sisäministeriön kehusehdotus vuosille 2019-2022 sisälsi ehdotuksia sisäisen turvallisuuden toimijoiden toiminnan tason turvaamiseksi. Kehyskaudella aleva toimintamääräraha-ataso on suureksi osaksi seurausta edellisten kehyspäätösten toimintamenoihin kohdistuneista leikkauksista, jotka ovat kohdentuneet merkittävältä osin valtion ydintehtäviin kuten sisäisen turvallisuuden viranomaisiin. Lisäksi kehyskauteen kohdistuu uusia velvoitteita ja mittavia lainsäädäntömuutoksia (mm. siviilitiedustelulainsäädäntö, alkoholilainsäädäntö), joiden vaikutukset on tuotu esiin kehusehdotuksen perusteluissa.

Hallituksen päätös julkisen talouden suunnitelmasta paransi merkittävästi vuoden 2019 määräraha-atasoa, erityisesti poliisin ja Suojelupoliisin osalta. Toiminnan tason ylläpitämiselle asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Valtiovarainministeriön kehyskanta sisälsi jo osan toiminnan tason turvaamiseksi tarvittavista lisäresursseista poliisille, Suojelupoliisille, Rajavartiolaitokselle ja Häätäkeskuslaitokselle sekä uusiin velvoitteisiin tiedustelulainsäädännön, Helsinki- Vantaan ulkorajaliikenteen kasvun ja EU:n rajaturvallisuuden lisävaatimusten osalta sekä pelastustoimen uudistuksen osalta. Seuraavien kehysvuosien taso ei vielä ole tarvittavalla tasolla, mikä vaikeuttaa edelleen pidemmän aikavälin suunnittelua.

Julkisen talouden suunnitelmassa päätettiin uudesta tuottavuussäästöistä, joka sisäisen turvallisuuden toimijoiden osalta toteutui muita toimijoita pienempänä, 0,3 % suuruisena ollen kuitenkin kehyskauden lopussa noin 9 miljoonaa euroa ja vuonna 2029 noin 30 miljoonaa euroa. Säästö kohdistuu suurimpana erityisesti poliisin ja Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin.

3. Maahanmuutto on hallittua ja tukee samalla työllisyyttä ja talouskasvua

Maahanmuuttopolitiikan keskeinen lähtökohta on pitää maahanmuutto aktiivisena, hallittuna ja ennakoituna. Maahanmuutto on voimavarakysymys muun muassa väestön ikärakenteen, työllisyyden, talouskasvun ja siten kilpailukyvyn näkökulmasta. Aktiivinen työvoiman maahanmuuttopolitiikka on yksi keino huolehtia osaavan ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta.

Sotien, konfliktien ja katastrofien aiheuttaman muuttoliikkeen laajuus ja luonne on vaikeasti ennakoitavissa. Sisäministeriö toimii aktiivisesti EU-tasolla muuttoliikkeiden hallintaan liittyvissä asioissa ja osallistuu EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistustyön valmisteluun. Samalla varaudutaan kansallisen lainsäädännön muutostarpeisiin ja varmistetaan toimeenpano kansainvälisen suojelun kysymyksissä. Turvapaikanhakijamäärien vaihteluihin on varauduttu suunnitelmilla ja harjoitustoiminnalla, jotta mahdollisen hakijamäärän kasvaessa viranomaisten valmiudet ja toimintakyky ovat turvatut.

Tavoitteena on ylläpitää ja kehittää tehokkaita sekä laadukkaita lupaprosesseja, jotka tukevat maahanmuuttopolitiikan tavoitteita ja ulkomaisen työvoiman saatavuutta. Luotettavalla lupahallinnolla myös ennaltaehkäistään sisäiseen turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. Kansainvälistä suojelua annetaan sitä tarvitseville. Ohjauksella ja valvonnalla varmistetaan turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmän laatu ja kustannustehokkuus. Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden vapaaehtoista paluuta ja palauttamista lähtömaihin tehostetaan. Samalla pyritään ehkäisemään laittomasti maassa oleskelevien määrän kasvua.

Keskeisiä toimia:

1. Hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman toimeenpano. Keskeistä on vahvistaa lupaprosessien sujuvuutta digitalisaation ja uusien teknologioiden avulla.
2. EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmää koskevan lainsäädännön uudistustyöhön ja muun politiikan valmisteluun osallistuminen ja siinä vaikuttaminen.
3. EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmää koskevan lainsäädännön kansallisen täytäntöönpanon turvaaminen lainsäädäntöä kehittämällä ja ohjauksen keinoin.
4. Tulosohjauksen ja resursoinnin kautta turvapaikkaprosessin tehokkuuden ja laadun turvaaminen sekä varautumisen ylläpito hakijamäärien vaihteluihin vastaamiseksi. Ennakoidaan maahanmuuton toimintaympäristön muutoksia ja ylläpidetään tilannekuvaa.

5. Osallistutaan EU:n yhdenmetyt rajapolitiikan ja meripolitiikan valmisteluun EU:n toimeilimissä.
6. Kehitetään vapaaehtoista paluuta, palauttamista ja hyödynnetään muuttoliikeviestintää laittoman maassa oleskelun ja maahantulon ehkäisemiseksi.
7. Hyödynnetään EUSA-rahastoja maahanmuuton hallintaan liittyviin keskeisiin painopisteisiin, käynnistetään tulevaan ohjelmakauteen liittyvä valmistelu.

Teknologia:

Maahanmuuton lupaprosesseja sujuvoitetaan ja sähköistä asiakaspalvelua kehitetään edelleen mm. digitalisaatiota ja automatisaatiota hyödyntämällä.

Resurssit:

Tavoitteet toteutetaan pääosin nykyisellä kehysrahoituksella. Turvapaikkamenoja tarkastellaan talousarviovalmistelujen yhteydessä uudelleen uusien turvapaikanhakijoiden määrän ja vastaanoton piirissä olevien määrän kehittymisen mukaan. Kehittämistyöhön pyritään kohdentamaan myös EUSA-rahastojen ja tulevan EU-ohjelmakauden rahoitusta.

Tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavat ulkoisessa toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset ja erityisesti Eurooppaan suuntautuvan muuttoliikkeen kehitys.

4. Arjen turvallisuus turvataan viranomaisyhteistyöllä ja ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä.

Keskeinen sisäisen turvallisuuden haaste on laajeneva, monimuotoinen syrjäytyminen. Se lisää yhteiskunnallisten häiriöiden riskiä ja määrittelee suurelta osin turvallisuusviranomaisten tuottaman reaktiivisen palvelun tarpeen. Radikalisoituminen ja ääriliikkeiden voimistuminen ovat monimuotoisen syrjäytymisen äärimmäisiä seurauksia. Erityisesti laittomasti maassa oleskelevat sekä maasta poistamista odottavat ulkomaalaiset ovat haavoittuvassa asemassa sekä väkivaltaisen radikalisoitumisen, rikosten tekemisen että rikosten uhriksi joutumisen näkökulmasta.

Tavoitteena on varmistaa, että viranomaisten ja oikeusjärjestelmän toiminta sekä rikoksia ennalta estävät palvelut sovitetaan yhteen siten, että ne vähentävät syrjäytyneiden henkilöiden rikollisuutta mahdollisimman tehokkaasti.

Keskeisiä toimia:

1. Toteutetaan toimintaohjelmaa ja toimenpidesuunnitelmaa laittoman maassa oleskelun ehkäisyyn ja hallintaan. Suunnitelmat tähtäävät mm. valvonnan tehostamiseen sekä laittomasti maassa oleskelevien tehokkaaseen ohjaamiseen palautusjärjestelmän piiriin.
2. Yhteydenpito ja yhteistyö toimijoiden välillä on säännöllistä ja sen tuloksena viranomaisohjeistusta seurataan ja täsmennetään jatkuvana prosessina.
3. Tunnistetaan työryhmätyön avulla ne lainsäädännön yksityiskohdat, jotka tällä hetkellä estävät poliisin ja terveydenhuollon tiedonvaihtoa. Varmistutaan poliisin tiedonsaantioikeudesta samalla huolehtien lääkärin salassapitovelvollisuudesta ja luottamuksellisen potilassuhteen säilyttämisestä sekä hoitoon hakeutumisen kynnyksen pitämisestä matalana.
4. Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyyn toimenpideohjelman toimeenpanoa jatketaan. Huolehditaan siitä, että kansainvälinen toiminta tukee kansallisesti tehtävää työtä.
5. Edistetään tutkimusta, joka liittyy väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyyn. Tavoitteena on saada tutkittua tietoa ennalta ehkäisevien toimien tueksi.
6. Päivitetään poliisin ennalta ehkäisevän toiminnan strategia 2018-2021.
7. Toimeenpannaan terrorismin torjunnan strategia. Terrorismintorjuntaa vahvistetaan. Terrorismin torjunnan toimenpideohjelman tavoitteena on varautua ja ehkäistä terroritekoja. Käydään läpi terrorismilainsäädäntöä ja tehdään tarvittavat muutokset. Tavoitteena on antaa viranomaisille kaikki mahdolliset lainsäädännölliset välineet ennaltaehkäistä terroritekoja ja varautua niiden torjuntaan.
8. Hyödynnetään EUSA-rahastoja keskeisiin painopisteisiin, käynnistetään tulevaan ohjelmakautteen liittyvä valmistelu.
9. Lisätään ennalta ehkäisevää turvallisuusyhteistyötä kehittämällä paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelun edellytyksiä sekä luomalla sisäisen turvallisuuden poikkihallinnollinen sähköinen palveluväylä.

Teknologia:

Sisäisen turvallisuuden palveluväylä otetaan käyttöön. Kehitetään UMA-rekisterin toiminnallisuutta laittoman maassaoleskelun torjunnan viranomaisyhteistyön tarpeet huomioiden. Poliisin biometrisen tunnistamisen välineitä, menetelmiä, tiedonhallintaa ja liittyviä tietojärjestelmiä kehitetään siten, että ne tukevat nykyistä paremmin viranomaisten toimintaa ja niihin liittyviä velvoitteita. Näin parannetaan henkilöiden luotettavaan tunnistamiseen liittyviä toimenpiteitä, tavoitteena on myös tehostaa työprosesseja siten, että yksittäiseen rekisteröintiin kuluva aika lyhenee merkittävästi ja jopa puolittuu.

Resurssit:

Toiminnan tason turvaamiseksi vuodelle 2019 saatu lisärahoitus varmistaa riittävällä tasolla viranomaisten toimintakykyä myös ennalta ehkäisevässä toiminnassa. Kehyskauden jatkovuosien taso ei kuitenkaan ole vielä riittävällä tasolla, jotta viranomaisten näkyvä läsnäolo ja kentällä olevien toimijoiden määrä säilyisi riittävällä tasolla kehyskauden loppun asti.

5. Yhteiskunnan kriisinkestokykyä ylläpidetään ja parannetaan.

Suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokyky perustuu järjestelmien kykyyn toimia häiriötilanteissa ja niihin varautumisessa. Yhteiskunta koostuu kriisinkestävistä yksilöistä, joilla on monipuoliset turvallisuustiedot ja -taidot ja jotka ovat varautuneet erilaisiin arjen häiriötilanteisiin.

Tavoitteena on kehittää yhteiskunnan ja yksilöiden kriisinsietokykyä verkostomaisella yhteistyöllä.

Keskeisiä toimia:

1. Kehitetään kriisinkestokykyä vahvistamalla kansainvälisen kokemuksen ja osaamisen sekä kansallisen valmiuden suhdetta ministeriön eri toimialoilla.
2. Kehitetään kansainvälisen avun vastaanottamista ja antamista osana kansallista varautumista.
3. Päivitetään sisäministeriön hallinnonalan varautumissuunnitelmien vastaavuus muuttuneisiin turvallisuusuhkiin.
4. Valmistaudutaan uuteen maakuntahallintoon laajamittaisen maahantuloon varautumisen järjestämisessä. Maahanmuuttovirasto yhteensovittaa turvapaikanhakijoiden vastaanoton valmiussuunnitelman maakuntien varautumissuunnittelun kanssa.

5. Laaditaan ja toimeenpannaan toimintasuunnitelma kansalaisten kriisinsietokyvyn parantamiseksi.
6. Määritetään ja toimeenpannaan alueellinen turvallisuussuunnittelu (maakunnat ja kunnat).
7. Uudistetaan ja vahvistetaan maakuntaudistuksen yhteydessä alueellisten toimijoiden varautumisen koordinaatiota sekä yhteen sovitaan valtakunnan tasolla tähän liittyvää alueellista toimintaa.
8. Koordinoidaan maakuntaudistuksen toimeenpanoon kuuluvaa poikkihallinnollisen maakuntien varautumisen kehittämisohjelman toteutusta. Ohjelmalla vahvistetaan perustettavien maakuntien kriisinsietokykyä.
9. Toteutetaan kansallisten virka-apujärjestelyjen kehittämistarpeet toimintaympäristömuutosten edellyttämällä tavalla.

Resurssit

Toteutetaan nykyisellä kehysrahoituksella.

3 Toimialojen vaikuttavuus ja tuloksellisuus

Sisäministeriön hallinnonalan toimijoiden keskeisimmät tavoitteet ja toimenpiteet on linjattu monivuotisissa tulossopimuksissa ja tulosohjattujen virastojen toiminta- ja taloussuunnitelmissa.

Kaikkia toimialoja koskevat seuraavat tavoitteet:

- Koko hallinnonalan tuloksellisuutta kuvaavia indikaattoreita kehitetään seuraavaan pitkän aikavälin suunnitelmaan. Selvitetään toimialojen indikaattoreiden yhteismitallisuuden kehittämistä.
- Kaikessa toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta sekä sukupuolten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.
- Tiedostetaan sisäisen turvallisuuden keskeiset yhdenvertaisuus- ja tasa-arvohaasteet ja huomioidaan nämä mm. sisäisen turvallisuuden ydintehtäviä määriteltäessä sekä ennakoitaessa turvallisuustilanteen muutoksia.
- Johdon päätöksenteon tueksi tuotetaan syrjintäperusteiden ja sukupuolen mukaan jaoteltua tietoa.
- Toimintatapoja kehitetään ja palvelutasoa ylläpidetään digitalisaation ja uusien teknologioiden avulla. Hyödynnetään aktiivisesti kehittyvän teknologian tuomia mahdollisuuksia.
- Osaamista kehitetään siten, että se tukee tavoitteiden saavuttamista toimintaympäristön muutoksessa. Edellytetään, että osaamisen hallinnan prosessit on hallinnonalalla muodostettu ja otettu systemaattisesti käyttöön.
- Kehitetään tukitoimintojen taloudellisuutta ja tuottavuutta ja niiden johtamisen edellyttämää tietopohjaa virastoissa. (Valtionhallinnon konsernitavoite)

3.1 Hallinto

Sisäministeriö

Suunnittelukauden keskeisimmät tavoitteet ministeriössä ovat sisäisen turvallisuuden strategian ja hallituksen turvallisuus- painopistealueen toimeenpano, maakuntauudistukseen liittyvä valmistelu ja vaikuttaminen sekä hallitun, työllisyyttä ja talouskasvua tukevan maahanmuuton varmistaminen.

Ministeriö tukee hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista ohjauksen ja kehittämisen, laadukkaan säädövalmistelun sekä EU- ja kansainvälisen tason vaikuttamisen keinoin. Vuoden 2019 EU-puheenohtajuuskausi hyödynnetään täysimääräisesti sisäministeriön hallinnonalan tavoitteiden edistämiseksi. Ministeriön omaa toimintaa kehitetään valtion konsernitavoitteiden mukaisesti sekä tehtävien tuottavammaksi ja taloudellisemmaksi toteuttamiseksi.

Hallinnonalan tietohallinto

Suunnittelukaudella edistetään tietoturvalista, tehokasta ja paikkariippumatonta viranomaistoimintaa. Se edellyttää vahvaa sitoutumista yhdessä toimimiseen ja yhteisiin tavoitteisiin. Tukeudutaan valtion yhteisiin ratkaisuihin kuten kansallisen palveluylän hyödyntämiseen. Resurssija suunnataan sisäasiainhallinnon turvallisuutta edistäviin toimenpiteisiin, digitalisaation kehittämiseen, kokonaisarkkitehtuurityöhön, yhteiskäytössä olevien tietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämismenoihin sekä S-TUVE -verkon ylläpitomenoihin.

Sisäasioiden rahastot (EUSA)

Sisäministeriön hallinnonalalla hyödynnetään EU:n sisäasioiden rahastojen tuki mahdollisimman täysimääräisesti toiminnan kehittämisessä. Osallistutaan EU:n tulevan rahoitusohjelmakauden (2021-) valmisteluun ja vaikutetaan rahoituksen suunnitteluun ja valmisteluun siten, että rahoitus täydentää kansallista rahoitusta parhaalla mahdollisella tavalla.

Siviilikriisinhallinta

Varmistetaan suunnittelukaudella, että siviilikriisinhallintatehtäviin lähetettävistä asiantuntijoista hallinnonalan toimijoiden osuus vastaa Suomen linjauksia ja osallistumisen painopisteitä. Hallinnonala hyödyntää siviilikriisinhallintatehtävistä palaavien henkilöiden asiantuntemusta. Kriisinhallintakeskusta vahvistetaan alan kansallisena toimijana. Siviilikriisinhallinnan keinoin tuetaan yhteisen tilannekuvan tuottamista mm. hyödyntämällä konfliktialueilta tuotettua tilannetietoa.

3.2 Poliisitoimi

Poliisin yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet suunnittelukaudella ovat:

Tulostavoite	Yksikkö	Ennuste 2017	Tavoite 2018	Alustava tavoite 2019	Alustava tavoite 2020	Alustava tavoite 2021	Alustava tavoite 2022
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus							
Rikoslakirikosten määrä, enintään	kpl	419 949	435 000	435 000	435 000	435 000	435 000
Katuturvallisuusindeksin arvo, vähintään (1999=100)	ind.	100,3	99,0	80	79	78	77
Liikenneturvallisuusindeksin arvo, vähintään (1999=100)	ind.	193	187,0	190,0	188,0	186,0	186,0
Kansalaisten kokema turvallisuuden tunne, keskiarvo vähintään (asteikko 1-4)	ka.	-	3,1	-	2,9	-	2,8
Kansalaisten luottamus poliisin toimintaan, keskiarvo vähintään (asteikko 1-4)	ka.	-	3,5	-	3,5	-	3,5

Poliisihallituksen pitkän aikavälin strategisia linjauksia ovat:

- Poliisin strategian keskeiset päämäärät ovat turvallisuuden varmistaminen, rikollisuuden torjuminen, hyvät palvelut, avoin toiminta ja vaikuttavuuden edistäminen.
- Poliisihallinnossa toimintatavat ovat yhtenäisiä ja hyvin yhteen sovitettuja. Varmistetaan erityisesti sisäministeriön, Poliisihallituksen ja Suojelupoliisin toimivat yhteistyösuhteet ja -verkot sekä tiedonkulkua. Huolehditaan myös hyvin toimivista ja tasavertaisista yhteistyösuhteista kaikkiin kumppaneihin.
- Poliisihallitus kehittää poliisipalveluiden analysointia ja toimenpiteitä, joilla turvataan Poliisihallituksen perustehtävän mukaisesti tasapuoliset ja tasalaatuiset poliisipalvelut koko maassa. Poliisihallitus raportoi sisäministeriölle tulosoheutusprosessissa toimenpiteistä, joilla edellä mainittua on edistetty.
- Poliisihallitus osallistuu hallituksen tavoitteiden toteuttamiseen sisäisen turvallisuuden strategian ja hallituksen Turvallisuus -painopisteen linjausten mukaisesti.

Suojelupoliisin yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet suunnittelukaudella ovat:

Tulostavoite	Yksikkö	Ennuste 2017	Tavoite 2018	Alustava tavoite 2019	Alustava tavoite 2020	Alustava tavoite 2021	Alustava tavoite 2022
Terroritekojen määrä	kpl	0	0	0	0	0	0
Tuotetut raportit	kpl	120	120	140	140	140	140
Turvallisuusinformaatio-tilaisuudet	kpl	220	200	200	200	200	200
Kansalaisten luottamus Suojelupoliisiin	%	85	85	85	85	85	85
Suojelupoliisin toiminnan onnistuminen	%	80	80	80	80	80	80

Suojelupoliisin pitkän aikavälin strategiset linjaukset ovat tiedonhankinta ja vahva tiedustelu- ja tutkimuskyky, toimivat kumppanuudet, ennalta estävä turvallisuustyö sekä uudistuminen.

Poliisihallinnossa toimintatavat ovat yhtenäisiä ja hyvin yhteen sovitettuja. Varmistetaan erityisesti sisäministeriön, Poliisihallituksen ja Suojelupoliisin toimivat yhteistyösuhteet ja -verkot sekä tiedonkulku. Huolehditaan myös hyvin toimivista ja tasavertaisista yhteistyösuhteista kaikkiin kumppaneihin.

Suojelupoliisi osallistuu hallituksen tavoitteiden toteuttamiseen sisäisen turvallisuuden strategian ja hallituksen Turvallisuus -painopisteen linjausten mukaisesti.

3.3 Rajaturvallisuus ja merellinen turvallisuus

Raja- ja meriturvallisuuden yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet suunnittelukaudella ovat:

Tulostavoite	Yksikkö	Ennuste 2017	Tavoite 2018	Alustava tavoite 2019	Alustava tavoite 2020	Alustava tavoite 2021	Alustava tavoite 2022
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	Ind	103,6	104,5	105,3	106,5	108,3	110,4
Vaikuttavuus	1-5	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
- Rajaturvallisuuden ylläpitäminen	1-5	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
- Sujuvan rajaliikenteen varmistaminen	1-5	4,8	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7
- Merellisen turvallisuuden lisääminen	1-5	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
- Sotilaalliseen maanpuolustukseen osallistuminen	1-5	3,8	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
- Viranomaisavun tuominen rajaseudun ja rannikon harvaan asutuille alueille	1-5	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Kustannusvaikuttavuus	Ind	110,8	112,6	114,1	116,7	120,5	124,7

Vaikuttavuus sekä laatu ja palvelukyky pysyvät nykyisellä tasolla. Kustannusvaikuttavuus ja taloudellisuus paranevat erityisesti rajanylityskenttien kasvusta johtuen. Tämä parantaa myös yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Rajavartijamäärän nopea lisäys pienentää tuottavuutta tilapäisesti.

Indikaattoreita kehitetään seuraaville suunnittelukierroksille niin, että asiakastytyvyyden tavoitteet ja kehitys ovat selkeämmin todennettavissa.

Rajavartiolaitoksen pitkän aikavälin strategisia linjauksia ovat:

- Vahvistetaan itärajan valvontaa ja kykyä torjua turvallisuusuhkia ulkorajoilla
- Varmistetaan kyky turvallisuustehtäviin merialueilla
- Kehitetään Rajavartiolaitoksen valmiutta toimia kaikissa turvallisuustilanteissa
- Edistetään EU:n rajaturvallisuutta ja merellistä turvallisuutta
- Sisäiset toiminnot ja kumppanuudet mahdollistavat tehokkaan toiminnan

3.4 Pelastustoimi

Pelastustoimen yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet suunnittelukaudella ovat:

Tulostavoite	Yksikkö	Toteuma 2017	Tavoite 2018	Alustava tavoite 2019	Alustava tavoite 2020	Alustava tavoite 2021	Alustava tavoite 2022
Tulipalojen määrä (pl. metsä- ja maastopalot), enintään,	kpl	9 730	9 500	9 500	9 500	9 500	9 500
josta rakennuspalojen määrä, enintään	kpl	5 300	5 200	5 200	5 200	5 200	5 200
Palokuolemien määrä, 5 vuoden keskiarvo	kpl	69	75	75	75	75	75
Pelastuslaitosten kiireellisten tehtävien toimintavalmiusaika, enintään	min	9:21	9:20	9:20	9:20	9:20	9:20
Väestön luottamus pelastustoimeen	%	97	-	-	98	-	-

Pelastustoimen pitkän aikavälin tavoitteena on turvallinen ja kriisinkestävä Suomi, jossa pelastustoimen palvelut on järjestetty laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja yhdenmukaisesti ja pelastustoimella on valmius kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä ja valmius vastata niihin omalla toimialallaan. Tavoitteena on myös, että pelastustoimen turvallisuusviestintä on vaikuttavaa. Sisäministeriön pelastusosasto vastaa myös alueellisen yhteisen varautumisen koordinaatiosta.

Pelastusopiston pitkän aikavälin strategiset linjaukset ovat:

Pelastusopiston toimintaa läpileikkaavat turvallisuus, taloudellisuus ja ketteruus. Pelastusopiston henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa ja Pelastusopiston infrastruktuuri on moderni, toimiva ja tarkoituksenmukainen. Pelastustoimen, siviilikriisinhallinnan ja kansainvälisen pelastustoiminnan tutkimus-, kehittämis-, ja innovaatiotoiminta tukee toimialan päätöksentekoa ja kehittämistä.

Pelastusopiston strategiakauden kärkihankkeet ovat:

- a. Digitalisaatio; toiminnan digitalisoinnilla laadukkaammat ja tehokkaammat tutkimukset ja palvelut.
- b. Kansainvälisyys; verkostoitunut kansainvälinen asiantuntijuus.
- c. Innovaatio- ja kokeilutoiminta; innovaatio- ja kokeilutoimintaan kannustava toimintakulttuuri.
- d. Myynti- ja markkinointitoiminta; Pelastusopisto on haluttu kumppani ja palveluntarjoaja.

Keskeisimmät toimenpiteet:

- Päivitetään pelastustoimen strategia ja tehdään sille valtakunnallinen toimeenpano-ohjelma.
- Uudistetaan pelastustoimen ohjausjärjestelmä ja lainsäädäntö vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Ohjauksen vaikuttavuuden seuraamiseksi päivitetään ja kehitetään yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita ja indikaattoreita
- Luodaan pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoiminnan verkosto. Verkoston tehtävänä on toiminnan koordinaation ja yhtenäisyyden parantaminen.
- Kehitetään aktiivisesti yhteiskunnan turvallisuusstrategian toimeenpanon osana valmiuksia toimia suuronnettomuus- ja muissa vakavissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.
- Kehitetään ja osallistutaan viranomaisten johtamista tukevan kenttäjohtamisjärjestelmän (KEJO) käyttöönottoon pelastustoimessa. Kehitetään pelastustoimen raportointi- ja tilastointijärjestelmää sekä varmistetaan hätäkeskustietojärjestelmän (ERICA) käyttöönotto pelastustoimessa.
- Kehitetään pelastustoimen yhteistä tietoverkkokokonaisuutta, kokonaisarkkitehtuuria sekä tiedonhallintaa ja tietovarastoja. Edistetään kunnan /maakunnan Tuve -palveluiden yhdenmukaista käyttöönottoa.
- Jatketaan pelastustoimen kansainvälisen valmiuden kehittämistä ja kehitetään kansainvälisen pelastustoiminnan järjestelmää osana unionin yhteisiä pelastusvalmiuksia. Toteutetaan pelastustoimessa sisäministeriön Venäjä-yhteistyölle asettamia strategisia tavoitteita.

- Kehitetään osana pelastustoimen uudistusta pelastusviranomaisten koordinaatiovastuulla olevaa yhteistoimintaa pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun osallistuvien viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa
- Varmistetaan vuoden 2019 alusta Kriisinhallintakeskuksesta siirtyvien Kansainvälisen pelastustoiminnan tehtävien toiminnan häiriötön jatkuvuus Pelastusopiston koulutus- ja opiskelijapalveluissa.

3.5 Hätäkeskustoiminta

Hätäkeskustoiminnan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet suunnittelukaudella ovat:

	Yksikkö	Toteuma 2017	Tavoite 2018	Alustava tavoite 2019	Alustava tavoite 2020	Alustava tavoite 2021	Alustava tavoite 2022
Hätäpuheluun vastataan 10 sekunnissa	%	93	92	80	80	80	80
Hätäpuheluun vastataan 30 sekunnissa	%	95	93	85	85	85	85

Hätäkeskustoiminnan keskeisenä yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on edistää osaltaan väestön turvallisuutta. Järjestelmää kehitetään käyttöönottamalla viranomaisten yhteinen hätäkeskustietojärjestelmä kaikissa hätäkeskuksissa vuoden 2018 aikana.

Hätäkeskuslaitoksen keskeisiä strategisiä linjauksia suunnittelukaudella ovat:

Suunnittelukaudella 2019–2022 Hätäkeskuslaitoksen toiminta keskittyy sisäministeriön yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa päättämien hallinnonalan yhteisten sekä hätäkeskustoimintaa koskevien strategisten linjausten ja niistä johdettujen toiminnallisten muutosten toteuttamiseen.

Keskeisenä lähivuosien tavoitteena ja toiminnallisena suuntana on kehittää hätäkeskustoimintaa siten, että toimitaan verkottuneessa toimintamallissa. Tavoitteena on luoda verkottunut järjestelmä, jossa hätäkeskukset ja niihin liittyvät hallinto- ja tukitoimet voivat toimia yhtenä kokonaisuutena.

Valtakunnallisesti yhdenmukaiset toimintamallit ovat verkottumisen perusedellytys, jotta hätäkeskukset pystyvät tuottamaan eri toimipisteistä hätäkeskuspalveluja mille tahansa yhteistoiminta-alueelle. Lisäksi hätäkeskusten on oltava päivistysvahvuuksiltaan sellaisia, että yhdenmukaiset toimintaprosessit voidaan toteuttaa. Verkottuneen toimintamallin käyttöönotto edellyttää myös koko auttamisen ketjun viranomaisten toimintojen yhdenmukaisuutta.

Hätäkeskustoimintaan osallistuvien viranomaisten yhteistyö ja vuoropuhelu hätäkeskustoiminnan osalta on aktiivista. Joulukuussa 2017 toimintansa aloittaneella johtokeskuksella on tässä merkittävä rooli. Johtokeskus toimii operatiivisen hätäkeskustoiminnan yhteyspisteenä ja varmistaa osaltaan tehtävien häiriöttömän hoitamisen normaali- ja poikkeusoloissa. Johtokeskus tuo uusia mahdollisuuksia toteuttaa viranomaisyhteistyötä ja Hätäkeskuslaitoksen roolia yhteen sovittavana toimijana eri viranomaisten välillä.

Keskeisimmät toimenpiteet:

- Vakiinnutetaan uuden hätäkeskustietojärjestelmän (ERICA) palvelutuotantomalli ja huolehditaan järjestelmän ylläpidosta sekä jatkuvasta kehittämisestä.
- Kehitetään johtokeskustoiminta verkottunutta toimintamallia ja viranomaisten kenttätoimintaa tukevaksi ottaen huomioon maakunta-, sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen uudistukset.
- Kehitetään aktiivisesti hätäkeskusten ja viranomaisten johto- ja tilannekeskusten yhteistoimintaa. Jatketaan operatiivisen toiminnan yhdenmukaistamista – verkottuneen toimintamallin edellyttämällä tavalla – hätäkeskustoimintaan osallistuvien viranomaisten kanssa.
- Hätäkeskuslaitos osallistuu aktiivisesti hätäkeskuspäivystäjien tutkintokoulutuksen sisällön, toteuttamistavan ja koulutusmäärien suunnitteluun. Hätäkeskuslaitos tuottaa säännöllisesti sisäministeriölle tietoja tulevien vuosien henkilöstö ja koulutusmäärä tarpeista. Koulutuksen kehittämisessä huomioidaan toimialojen toimintamallien mahdolliset muutokset.

3.6 Maahanmuuttophallinto

Maahanmuuttoviraston yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet suunnittelukaudella ovat:

	Yksikkö	Toteuma 2017	Tavoite 2018	Alustava tavoite 2019	Alustava tavoite 2020	Alustava tavoite 2021	Alustava tavoite 2022
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus							
Maahanmuuttovirastossa vireille tulevat asiat	kpl	122 957	143 214	142 456	143 806	144 300	146 891
Maahanmuuttovirastossa ratkaistut/ vireille tulleet	%	100	100	100	100	100	100
Maahanmuuttoviraston päätösten pysyvyys muutoksenhaussa	%	95,90	>95	>95	>95	>95	>95
Vastaanottokeskusten käyttöaste keskimäärin	%	93	90	90	90	90	90
Kuntaan sijoituksen odotusaika vastaanottokeskuksissa oleskelulupapäätöksestä laskien keskimäärin enintään (vrk)	vrk	93	60	60	60	60	60

Maahanmuuttovirasto osallistuu hallitusohjelman ja hallituksen maahanmuuttopoliittisten toimenpiteiden tulokselliseen toimeenpanoon. Virasto vastaa lisääntyvään maahanmuuttoon kehittämällä toimintaansa, sujuvoittamalla edelleen lupaprosessejaan ja ylläpitämällä henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia.

Keskeisimmät toimenpiteet:

- Maahanmuuttovirasto vahvistaa tilannekuvaan liittyviä raportteja ja työkaluja sekä kehittää ennuste- ja arviointitoimintaansa päätöksenteon tueksi
- Maahanmuuttovirasto vahvistaa toimintavalmiuttaan ja turvaa suorituskykynsä kriisi- ja häiriötilanteissa
- Turvallisuusuhkien ennakointia, raportointia ja käsittelyä vahvistetaan
- Tehostetaan päätöksentekoa ja varmistetaan käsittelyaikatavoitteissa pysyminen. UMA-järjestelmää hyödynnetään täysimääräisesti lupaprosessien ja kustannustehokkuuden kehittämisessä
- Lupaprosesseja kehitettäessä ja nopeutettaessa turvataan edelleen päätösten oikeusvarmuus ja laatu. Kehitetään lupaprosessien laatua ja päätösten oikeusvarmuutta tukevia tulosmittareita.
- Toimitaan tiivissä viranomaisyhteistyössä laittoman maahantulon ja terrorismin torjunnassa
- Toimitaan yhteistyössä poliisin kanssa kielteisen oleskelulupapäätöksen saaneiden palautusten nopeuttamiseksi ja tehostetaan vapaaehtoista paluuta
- Kehitetään vastaanottotoiminnan kustannustehokkuutta, toteutetaan järjestelmän kilpailutus, kehitetään vastaanottokeskusten ohjausta sekä turvallisuutta
- Nopeutetaan oleskeluluvan saaneiden kuntiin sijoittumista
- Ihmiskaupan vastaista toimintaa, ihmiskaupan tunnistamista sekä koulutusta kehitetään ja tehostetaan

4 Tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavat voimavarat

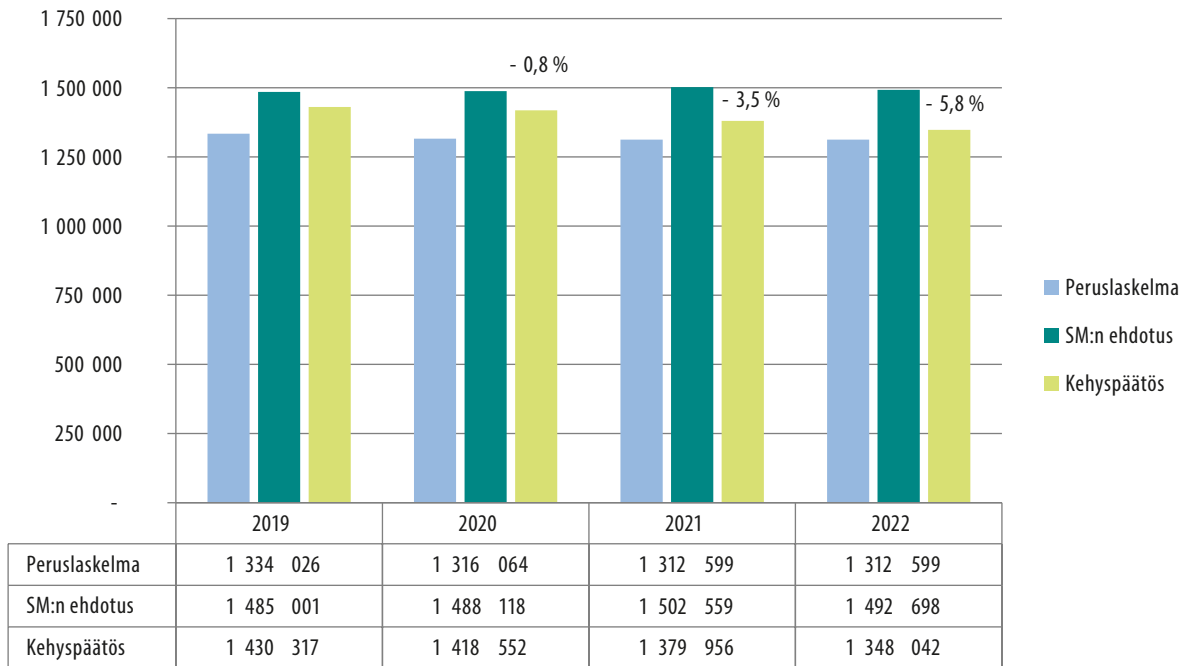
4.1 Toiminnan rahoitus

Sisäministeriö esitti strategian ja hallinnonalan pitkän aikavälin muiden tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavat resurssit julkisen talouden suunnitelmassa kehitysehdotuksina vuosille 2019-2022.

Sisäministeriön esitykseen sisältyi toimialoittain esitykset ydintoiminnan turvaamiseen ja toiminnallisen tulokellisuuden ylläpitämiseen. Aiemmissa julkisen talouden suunnitelmassa tehdyt toimintamenojen tason leikkaukset merkitsevät sisäministeriön hallinnonalojen toimijoille merkittäviä toiminnan tason ja henkilöstömäärän vähennyksiä, vaikka toimintaympäristön muuttuminen luo painetta henkilöstömäärän lisäämiselle. Tämän lisäksi arvioitiin erikseen sisäisen turvallisuuden toimialalla tulossa olevien uusien veloitteiden aiheuttamat kehysvaikutukset. Taloudellisia vaikutuksia syntyy pääasiassa sisäisen turvallisuuden strategian toimeenpanon kautta tai uusien/muuttuneiden säädösten voimaantulon yhteydessä. Tällä tavalla esitettynä pystytään ensin ottamaan kantaa nykytilaan ja tulevien vuosien näköpiirissä olevaan kehitykseen ja sen jälkeen priorisoimaan muut kehittämistarpeet.

Sisäministeriön pääluokan määrärahataso suunnittelukaudella on kokonaisuutena kuvattu liitteessä 1. Kehyksiin eivät sisälly hallinnonalan arvonnlisäveromomentti eikä EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan (ns. EUSA-rahastot).

Suraavalla sivulla olevassa graafissa kuvataan kehyskauden 2019–2022 kehystasoa vuosittain sisäministeriön hallinnonalalla. Vasemmanpuoleinen pylväs kuvaa lähtötason eli peruslaskelman, keskimäinen pylväs hallinnonalan kehusehdotuksen ja oikeanpuolimmainen pylväs valtiontalouden kehyspäättöksen. Vuonna 2022 kehyspäättöksen taso on yli 5 % pienempi kuin vuoden 2019 taso. Suurimpana syynä on tehtyjen kumulatiivisten toimintamenoikkauksen vaikutus, mikä näkyy alenevana kehystasona.

4.2 Henkilöstövoimavarat

Sisäministeriön hallinnonalan htv-määrä vuonna 2017 oli 14 337 henkilötyövuotta. Sisäministeriön hallinnonalalla toteutetut ja käynnissä olevat rakenteelliset ja toiminnalliset uudistukset ovat parantaneet hallinnonalan kykyä vastata muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Myös valtionhallinnossa on käynnissä useita hallinnon rakenteisiin vaikuttavia ja toiminnan tuottavuutta lisääviä hankkeita. Valtiovarainministeriö on aloittanut hallituksen linjausten mukaisesti valtion HR-prosessien tehostamisen hankekokonaisuuden suunnittelun yhdessä Valtiokonttorin, Palkeiden sekä valtion virastojen ja laitosten kanssa. Tavoitellut vaikutukset muodostuvat: 1) henkilöstöhallinnon prosessien ja työtapojen kehittamisestä (mm. digitalisaation täysimääräinen hyödyntäminen), 2) Palkeiden palvelulajennusten käyttöönotosta ja tehostuneen palvelutuotannon mahdollistamista säästöistä virastoille, 3) meneillään olevissa organisaatiomuutoksissa syntyvien uusien organisaatioiden tehokkaasta henkilöstöhallinnosta, 4) henkilöstöhallinnon henkilöstön yhteiskäytön lisäämisestä ja 5) organisointi- ja tuottamisvastuiden selkeyttämisestä.

Edellä kuvatut julkisen talouden sopeuttamistoimet HR-prosessien tehostamisen osalta pyritään hallinnonalalla toteuttamaan suunnittelukaudella siten, että hallinnonalan viranomaisten toimintakyky tärkeimmässä tehtävässä kyetään turvaamaan. Sisäasiainhallinnossa tavoitellaan tuottavuushyötyjä yhtenäistämällä edelleen henkilöstöhallinnon toimintatapoja ja tietojärjestelmiä, lisäämällä Palkeiden palvelutuotannon käyttöä sekä vahvista-

malla HR-prosessien automaatiota ja henkilöstöhallinnon palveluiden itsepalvelua. Niin ikään keskeisiä painopistealueita suunnittelukaudella ovat pitkäjänteisen henkilöstösuunnittelun avulla henkilöstöresurssien määrän turvaaminen ja joustavampi kohdentaminen, osaamisen hallinnan prosessien kehittäminen sekä johtamisen ja esimiestyön edelleenkehittäminen.

Taulukko Sisäministeriön hallinnonalan henkilötyövuodet. Toteuma 2016–2017 Tahti-järjestelmän mukaan ja suunnitelmat virastojen TTS-asiakirjojen tai tulossopimusten mukaisesti.

Virasto	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Arvio 2018	Arvio 2019	Arvio 2020	Arvio 2021	Arvio 2022
Sisäministeriö	188	194	190	190	216	216	216
Poliisitoimi	9 808	9 647	9 710	9 386	9 334	9 312	9 312
Suojelupoliisi	288	309	412	500	498	488	488
Rajavartiolaitos	2 650	2 644	2 676	2 850	2 850	2 850	2 850
Pelastusopisto (ml. CMC)	123	129	129	133	140	140	140
- josta skh		22	22	22	22	22	22
Hätäkeskuslaitos (*)	581	585	600	600	600	600	600
Maahanmuuttovirasto (ml. valtion vok)	904	801	900	860	842	820	822
Yhteensä	14 542	14 331	14 639	14 541	14 502	14 448	14 450

*) v. 2019–2022 tavoitetaso

**) Maahanmuuttoviraston arvioitua henkilötyövuosimäärän kasvua vuonna 2018 verrattuna vuoteen 2017 selittää Helsingin säilöönottoyksikön liittäminen Maahanmuuttovirastoon, Joutsenon säilöönottoyksikön laajennus sekä viraston turvapaikkayksikön lisähenkilöstö.

LIITE: Hallinnonalan määrärahat vuonna 2018 ja valtiontalouden kehyspäättös vuosille 2019–2022

		TAE 2018	Kehyspäättös 2019	Kehyspäättös 2020	Kehyspäättös 2021	Kehyspäättös 2022
26.01.01.	Sisäministeriön toimintamenot	13 811	14 425	16 328	16 334	16 294
26.01.04.	Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet	1 739	1 480	1 478	1 478	1 478
26.01.20.	Tietohallinnon yhteiset menot	8 017	8 017	8 017	8 017	8 017
26.01.24.	EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan *	22 555	20 165	19 433	9 773	8 073
26.01.25.	Öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunta		5 500	5 500	5 500	5 500
26.01.29.	Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot *	100 409	100 000	100 000	100 000	100 000
26.01.50.	Eräät avustukset	225	225	225	225	225
26.01.66.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet ulkomaille	1 017	1 017	1 017	1 017	1 017
26.10.01.	Poliisitoimen toimintamenot	726 152	740 343	739 478	737 515	735 559
26.10.02.	Suojelupoliisin toimintamenot	33 341	42 298	37 328	36 770	36 712
26.10.20.	Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot	9 168	9 168	9 168	9 168	9 168
26.10.21.	KEJO-hankkeen yhteiset toimintamenot	1 000	-	-	-	-
26.20.01.	Rajavartiolaitoksen toimintamenot	235 292	242 041	246 028	247 837	246 498
26.20.70.	Ilma- ja vartioalusten hankinta	15 500	9 010	8 510	4 710	4 710
26.30.01.	Pelastustoimen toimintamenot	15 997	15 141	15 963	16 935	15 307
26.30.02.	Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot	49 188	50 293	50 640	50 505	50 370
26.30.20.	Erytymenot	2 406	2 406	2 406	2 406	2 406
26.30.43.	Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot	-	-	-	-	-
26.40.01.	Maahanmuuttoviraston ja valtion vokioiden toimintamenot	49 395	28 552	39 362	39 193	39 024
26.40.20.	Paluumuuttajien muuttovalmennus		-	-	-	-
26.40.21.	Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto	137 594	103 286	85 036	66 421	47 806
26.40.22.	Vapaaehtoinen paluu	6 800	4 830	4 530	4 070	3 818
26.40.63.	Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet	46 584	32 120	28 105	22 082	16 060
	Yhteensä	1 476 190	1 430 317	1 418 552	1 379 956	1 348 042

* = kehyspuoliset menot

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto

Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET